

PREDKLADACIA SPRÁVA

Návrh štátnych programov výskumu a vývoja na roky 2019 – 2023 s výhľadom do roku 2028 sa na rokovanie vlády Slovenskej republiky predkladá v nadväznosti na Programové vyhlásenie vlády SR v súlade s Plánom práce vlády na rok 2018 a podľa zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Výskum a vývoj patria k základným predpokladom konkurencieschopnosti a trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti. Zároveň sú podmienkou dlhodobého rastu životnej úrovne na Slovensku.

Štátne programy výskumu a vývoja riešia kľúčové problémy rozvoja a napĺňania potrieb spoločnosti. Špecifikujú oblasti vedy a techniky, v ktorých sa má sústrediť, prípadne zintenzívniť výskum a vývoj so zámerom dosiahnuť zvýšenie ekonomickej a spoločenskej prospešnosti a prispieť k dosiahnutiu ich vysokej úrovne a medzinárodného uznania.

Obsahová náplň štátnych programov výskumu a vývoja pritom vychádza z priorit výskumu a vývoja, technologických priorit a spoločenských priorit definovaných v dokumente „Poznatkami k prosperite - Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky RIS3 SK.“ Návrh štátnych programov výskumu a vývoja sa tiež opiera o ďalšie východiskové stratégie ako napr. Agenda 2030, program Digitálna Európa, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2017 – 2019, Národná koncepcia informatizácie verejnej správy SR, Národný investičný plán SR na roky 2018-2030 a Stratégia hospodárskej politiky do roku 2030.

Cieľom realizácie štátnych programov výskumu a vývoja je formou cielených riešení projektov výskumu a vývoja podporených zo štátneho rozpočtu dosiahnuť rozvoj kľúčových oblastí ekonomiky s priamou nadväznosťou na uplatnenie výsledkov a výstupov výskumu a vývoja v praxi, podpora zvyšovania konkurencie schopnosti hospodárstva SR a podpora rozvoja spoločnosti.

Cieľom je ďalej podporiť rozvoj tradičných a tiež perspektívnych oblastí špecializácie a rozvojové tendencie hospodárstva Slovenskej republiky, ktoré zároveň disponujú primeraným intelektuálnym kapitálom (ľudské zdroje, technická infraštruktúra). Riešenie projektov výskumu a vývoja v rámci ŠPVaV zároveň vytvorí podmienky pre širšie zapojenie sa špičkových výskumných kolektívov zo Slovenska do riešenia projektov výskumu a vývoja v rámci Európskej únie.

Celkovo je navrhnutých päť štátnych programov s nasledovným návrhom zamerania:

1. Materiály a výrobky s vyššou pridanou hodnotou na báze efektívneho zhodnotenia domácich surovín a odpadov
2. Kvalita zdravia a výživy obyvateľstva, prevencia, rozvoj biomedicíny, biotechnológií a pôdohospodárstva, ochrana a skvalitňovanie životného prostredia
3. Energetická bezpečnosť Slovenskej republiky s dôrazom na optimálnu viaczdrojovosť, energetickú efektívnosť a životné prostredie
4. Informatika a IKT pre informačnú spoločnosť
5. Spoločenskovedný, humanitný a umenovedný výskum podporujúci vývoj spoločnosti

Charakteristickými znakmi štátnych programov výskumu a vývoja pritom sú:

- vytváranie a podpora multisektorových riešiteľských tímov, formovanie komplexných nadrezortných tímov s využitím väzieb medzi akademickými pracoviskami výskumu a vývoja a pracoviskami v priemysle;
- dôraz na riešenia nadrezortných a prierezových problémov;
- cielené orientovanie výstupov z riešenia jednotlivých projektov výskumu a vývoja na aplikáciu v praxi;
- budovanie nových a oživenie existujúcich hospodárskych odvetví a oblastí spoločnosti;
- cielená udržateľnosť univerzitných vedeckých parkov a výskumných centier, priame využitie ich infraštruktúr vo výskumnej a vývojovej činnosti v podnikateľskom sektore a efektívne využitie finančných prostriedkov investovaných do budovania univerzitných vedeckých parkov a výskumných centier a centier excelentnosti výskumu a do ostatnej vybudovanej infraštruktúry výskumu a vývoja;
- využitie európskej výskumnej infraštruktúry, na budovaní ktorej sa Slovenská republika podieľa;
- udržateľnosť ľudských zdrojov a využitie existujúceho intelektuálneho potenciálu v oblasti výskumu a vývoja na Slovensku a vytvorenie vhodných (optimálnych) podmienok pre ich stabilizáciu a pre uplatnenie mladých vedeckých pracovníkov vo výskume a vývoji v podmienkach Slovenskej republiky.

Po schválení štátnych programov výskumu a vývoja vládou, zriadi Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR pre každý štátny program výskumu a vývoja radu štátneho programu.

Napĺňanie cieľov štátnych programov sa bude uskutočňovať prostredníctvom riešenia projektov výskumu a vývoja predkladaných žiadateľom s dobou riešenia nepresahujúcou štyri roky. Na základe verejnej výzvy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a po schválení vybraných projektov budú žiadateľom poskytované finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu podľa § 18 ods. 1 zákona. Poskytnutie finančných prostriedkov na riešenie projektu schvaľuje rada štátneho programu na základe posúdenia projektu výskumu a vývoja podľa § 19 ods. 2 a 4 zákona. Komisiu na prijímanie žiadostí v rámci verejnej výzvy podľa § 19 ods. 1 zákona vymenúva minister školstva. Rada štátneho programu pravidelne raz za rok vyhodnocuje riešenie projektov výskumu a vývoja v rámci štátneho programu výskumu a vývoja formou priebežných alebo záverečných správ alebo oponentúr. Na ich základe prijíma odporúčania o ich ďalšom financovaní. Vyhlásovanie verejnej výzvy, prijímanie žiadostí a registráciu projektov výskumu a vývoja v rámci štátnych programov, kontrolu ich vecného a finančného plnenia a ďalšie organizačné a administratívne činnosti uskutočňovania štátnych programov výskumu a vývoja, vykonáva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktoré v spolupráci s radami štátnych programov každoročne vypracúva súhrnnú správu o stave plnenia cieľov štátnych programov výskumu a vývoja a o čerpaní finančných prostriedkov. Na jej základe vypracúva návrhy ďalšieho financovania projektov výskumu a vývoja v rámci štátnych programov výskumu a vývoja.

Materiál bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania a následne bol prerokovaný Radou vlády SR pre vedu, techniku a inovácie dňa 15.11.2018, ktorá odporučila vláde SR jeho schválenie s odporúčením financovať štátne programy výskumu a vývoja v súlade s prílohou č. 1 návrhu uznesenia vlády.

Materiál má negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy (rozpočtovo nekryté), pozitívne vplyvy na podnikateľské prostredie a možné nepriame pozitívne sociálne vplyvy. Iné vplyvy neboli identifikované.